

Gobierno di Aruba
L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528-5900

Minister di Finansa y Cultura

Aan het College Aruba financieel toezicht
t.a.v. dhr. Prof. dr. R.H.J.M. Gradus
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina

MINFIC/1933/22

Oranjestad, 29 juni 2022.

Uw kenmerk: Cft 202200067

Onderwerp: Reactie op het bericht van CAft o.b.v. art. 11 lid 5 van LAft

Geachte heer Gradus,

Op 10 juni 2022 heeft het Land het bericht op grond van artikel 11 lid 5 Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) van uw College ontvangen. Hierna volgt 's Lands reactie op uw bericht.

Resultaten Aruba over 2015-2022

Het verduurzamen van de openbare financiën van Aruba staat hoog in het vaandel. Sinds het uitbrengen van het financieel-economische memorandum 2018-2021 (FEM), en het sluiten van het protocol van 2018 inzake inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën heeft Aruba welwillendheid, toewijding en daadkracht getoond om 's Land financiën opnieuw weerbaar te maken. Dit is ook te zien aan de geboekte resultaten één jaar na het sluiten van het protocol, welke de basis vormt voor de opgenomen normen in de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) en het concept Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft):

Norm:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	VB2022
BVP-norm:	-	-	-	479 mln.	476 mln.	473 mln.	470 mln.	467 mln.
P-lasten:	467 mln.	464 mln.	474 mln.	476 mln.	475 mln.	428 mln.	418 mln.	433 mln.
Fin. Saldo:	-1.8%	-1.6%	-2.1%	-2.1%	+0.7%	-16.4%	-9.5%	-3.9%
Schuldquote:	74.1%	75.3%	75.8%	75.0%	71.8%	127%	108%	100%

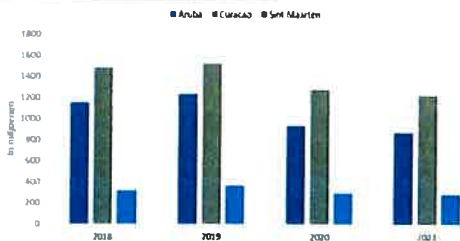
Noot:

- De werkelijke personeelslasten ontwikkelen zich binnen de targets van het Beleidsplan Verlaging personeelslasten.

- De P-norm hield in dat Aruba zorgdraagt voor een trendbreuk in de ontwikkeling van de personeelslasten en realiseert jaarlijks een nominale daling waarbij het ijkpunt per 1 januari 2019 Afl. 479 mln. is. Tussen 2019-2018, zijn de personeelslasten met Afl. 1 mln. gedaald. Gedurende de coronacrisis (2020-2022) zijn de personeelslasten sterker gedaald door de tijdelijke toepassing van de solidariteitsinkorting van 12.6%.
- Aruba heeft voldaan aan de afgesproken financieringsnormen cf. LAft en het protocol van 2018, inclusief toegekende afwijkingen cf. art. 23 LAft (2020-2022) en of adviezen van CAft (Cft 201800072), op een jaar na
- Eind 2019 lag de schuldquotenorm rond de 72%.

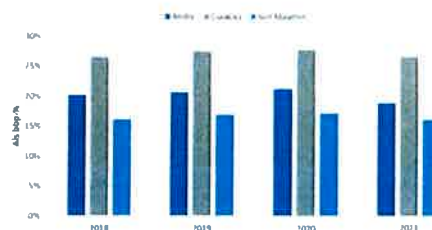
Kortom, Aruba zat op het juiste traject om de financiën weer op orde te krijgen, toen de wereldwijde COVID-19 crisis vanaf maart 2020 desastreuze gevolgen met zich meebracht. Vergeleken met de overige Koninkrijklanden in het Caraïbisch gebied, op basis van data van het Internationaal Monetair Fonds¹, is te zien dat veel beelden omtrent de ware situatie van Aruba verkeerd geïnterpreteerd zijn dan wel niet bekend zijn. Zie voor een illustratie daarvan de onderstaande grafieken.

Grafiek 1: Belastingontvangsten

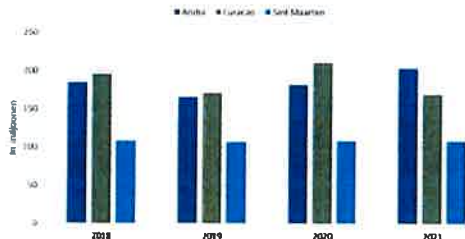
Bron: IMF

Grafiek 2: Belastingontvangsten als bbp-%

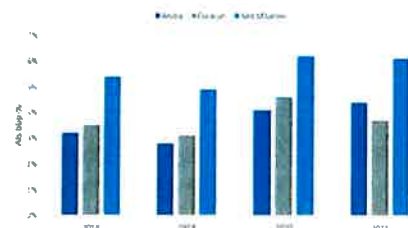
Bron: IMF

Grafiek 2: Ontwikkeling goederen & diensten

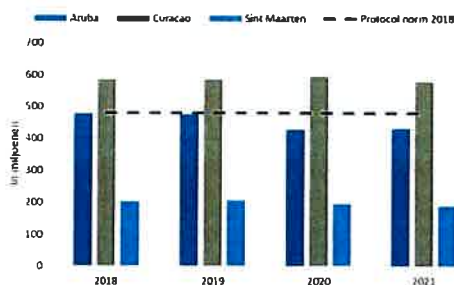
Bron: IMF

Grafiek 3: Goederen & diensten als bbp-%

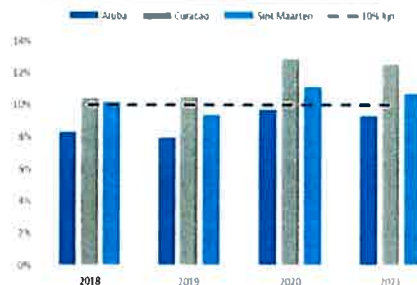
Bron: IMF

Grafiek 4: Ontwikkeling personeelslasten

Bron: IMF

Grafiek 5: Wage bill index "enge definitie"

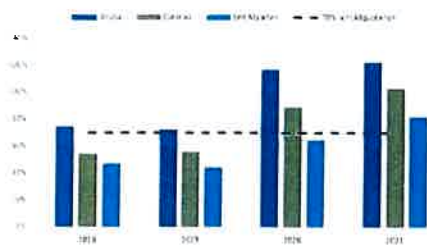

Bron: IMF

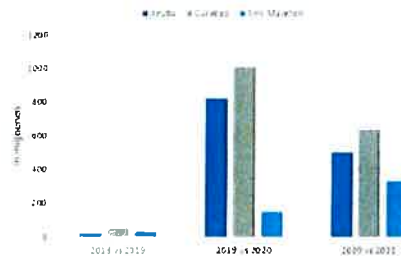
Grafiek 6: Ontwikkeling schuldquote

Grafiek 7: Ontwikkeling schuldgroei

¹ Article IV-reports 2021

Bron: IMF

Bron: IMF

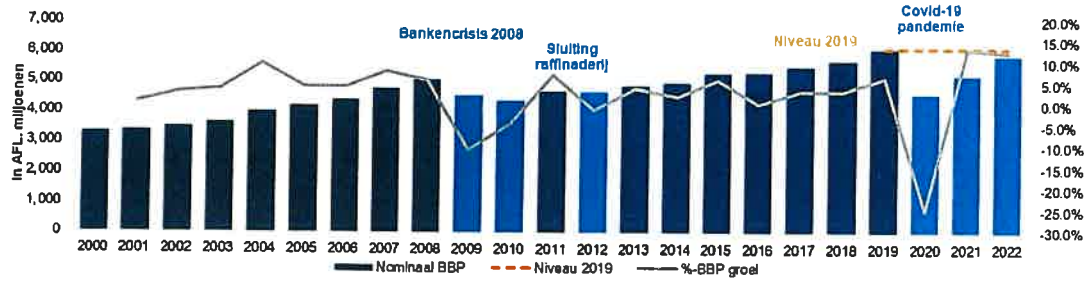
Hier vallen een aantal zaken op die vaak onderbelicht worden:

- Alle drie de landen laten vergelijkbare belastingontvangstenreacties zien op de crisis, al fluctueert de belastingdruk als % van het BBP op Aruba het sterkst. Dit door de grotere inkrimping in 2020, gevolgd door een eveneens groot herstel in 2021.
- Met uitzondering van het resultaat in 2021, zijn de bestedingen aan goederen en diensten van Aruba proportioneel de laagste van de drie. Op twee landen na in het Caraïbisch gebied besteedt Aruba overigens proportioneel het minst aan deze kostensoort.
- Maar het meest opvallend is de mate waarin Aruba gereageerd heeft op de personeelslasten. In tegenstelling tot de twee andere Landen heeft Aruba het ingekorte percentage van 12.6% volledig in geldbedragen uitgevoerd. De andere Landen werd, anders dan Aruba, toegestaan om in plaats van geld ook vakantiedagen en andere arbeidsvoorwaarden in te leveren. Ook valt hier op dat Aruba proportioneel (als % van BBP) reeds stelselmatig het minst van de drie Landen besteed aan personeelslasten en het dichtst bij het regionaal gemiddelde ligt.
- De schuldquote van alle Landen laat een forse toename zien in 2020, welke toename in 2021 voor Aruba al begint af te vlakken. Voor Curaçao en Sint Maarten geldt dit in mindere mate en blijft dus de quote substantieel toenemen in 2021. De relatief lage uitgangspositie in schuldquote van zowel Curaçao als Sint Maarten ten opzichte van Aruba heeft deze twee landen tenslotte niet kunnen behoeden van de noodzaak om voor liquiditeitssteun bij Nederland aan te kloppen, evenals Aruba.

Aan het eind van 2019 was het financieel-economisch perspectief van het Land zeer positief. Het Land sloot het jaar, ondanks dat een tekort geprojecteerd werd, met een klein overschot zowel op Land-niveau als in de collectieve sector niveau². Alle financieel-economische indicatoren wezen erop dat 2020 het begin zou markeren voor structurele overschotten van het Land. Het bruto binnenlands product van 2019, oftewel de periode pre COVID was het hoogst gemeten BBP van Aruba. Wat Aruba abrupt liet afwijken van het uitgelijnde duurzame pad was de wereldwijde uitbraak van de COVID pandemie, met een ongekend catastrofaal financieel-economisch effect in zeer korte tijd, zoals weergegeven staat in onderstaande grafiek 8 t/m 10.

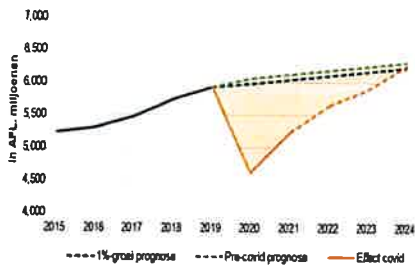
² Uitvoeringsrapportage Land Aruba kwartaal 4, 2019.

Grafiek 8: Effect crisissen op BBP Land

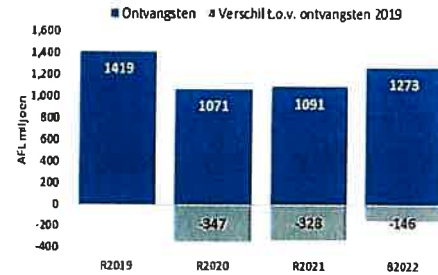
Bron: Directie Financiën, Directie Economische Zaken, Handel & Industrie, en Centrale Bank van Aruba

Grafiek 9: BBP-ontwikkeling Aruba over 2015-2024

Bron: Directie Financiën en Directie Economische Zaken, Handel & Industrie

Grafiek 10: Ontvangsten-gat post COVID

Bron: Directie Financiën

De waargenomen forse daling en afwijking van het eerder geprojecteerde economisch pad, vertaalde zich voor het Land direct in een liquiditeits- en ontvangsten-gat van ca. gemiddeld 274 miljoen (zie grafiek 10 rechtsboven). Aangezien Aruba niet meer op haar eigen vaste omvang van ontvangsten pre-COVID kon rekenen, en op de internationale kapitaalmarkt sprake was van een grote volatiliteit, alsmede rekening houdend met de hoognodige crisissteunmaatregelen³ is het Land snel in een zeer precaire liquiditeitspositie terecht gekomen. Op dat moment heeft het Land beroep gedaan op artikel 23 LAft en heeft het Land na instemming van Nederland de nodige liquiditeitssteun⁴ ontvangen om de coronacrisis periode (van 2020-2022) te kunnen doorstaan.

Oordeel CAft op VB2022 is gebaseerd op (technische) misverstanden

Nu even stilgestaan is bij de resultaten van het Land over de periode 2015-2022 dient de focus verlegd te worden op de ontstane (technische) misverstanden. In de laatste adviezen van uw College zijn een aantal aandachtspunten meermalig aangekaart. Er lijkt als het ware een soort technische kloof te zijn ontstaan. Om verdere (technische) misverstanden te voorkomen, wordt hieronder een nadere toelichting gegeven op de al eerder aangekaarte aandachtspunten:

Niveau van de kostenpost goederen en diensten:

³ De hoognodige crisissteunmaatregelen waren de loonsubsidie, MKB-steun, FASE en aanzuivering van ontstane tekorten bij de sociale fondsen SVB en AZV.

⁴ Aruba heeft qua liquiditeitssteun tot nu toe een bedrag van ca. Afl. 916 mln. ontvangen.

Volgens CAft zijn de begrote uitgaven aan goederen en diensten in de begroting 2022 hoger dan in de periode pre-COVID, en dienen weer op het niveau pre COVID begroot te worden. Het Land heeft via diverse brieven⁵ aangegeven dat deze kostenpost zo dicht mogelijk bij het realisatieniveau teruggebracht zal worden o.a. rekening houdend met **lopende contractuele verplichtingen** en het na-ijlen van de crisis in de gezondheidszorg waaronder Afl. 7 miljoen extra bedoeld voor vaccinatiecampagne door de Directie Volksgezondheid en voor het Bureau Rampenbestrijding ten behoeve van crisis coördinatie rond COVID evenals de opvang van Venezolaanse vluchtelingen en migranten. Onder dezelfde noemer van opvang moet ook verder als voorbeeld aangegeven worden een toename van Afl. 2.5 miljoen ten behoeve van de medische zorg en voedselvoorziening aan gedetineerden, verslaafden en vluchtelingen tijdens deze laatste periode.

Onder de lopende contractuele verplichtingen vallen te noemen de indexering van bestaande huurovereenkomsten in PPS-verband met Afl. 2 miljoen evenals extra Afl. 2 miljoen die benodigd is voor nutsvoorzieningen bij de diensten die een toename lieten zien door de terugkeer naar kantoor van het personeel. Tenslotte moet men in dit kader ook rekening houden met de toenemende inflatie hetgeen ook een werking heeft op het algemeen kostenpeil en dus ook op de begrotingsramingen ten behoeve van goederen en diensten. Desondanks heeft het Land als gevolg van het advies van de CAft via de vastgestelde begroting de goederen en diensten al met Afl. 13 miljoen verlaagd. De resterende begrote ruimte is nodig om de bestaande contractuele verplichtingen na te komen zoals net aangegeven, en om de diensten te equiperen om überhaupt in staat te zijn uitvoering te geven aan het landspakket. Onder dit laatste valt als voorbeeld te noemen een toename van Afl. 5 miljoen ten behoeve van de aanschaf en licentiekosten voor softwareapplicaties ten behoeve van het Korps Politie, de belastingdienst en Directie Financiën evenals een kleine toename van 9 ton ten behoeve van opleidingen.

Het landspakket wordt beschouwd als prioriteit. Het verder verlagen van deze kostenpost zal een vertragingseffect hebben in de uitvoering van het landspakket. Om die reden is de kostenpost niet verder verlaagd, dan de al ingeleverde en dus verlaagde 13 miljoen. Het Land heeft sinds 2018, conform FEM, gestreefd om de kostenpost van de goederen & diensten genivelleerd te houden rond ca. 184 miljoen. Echter, heeft het Land zich al in 2020-2022 geconfronteerd gezien met de effecten van de wereldwijde COVID crisis en dus met alle financiële consequenties daarvan. Zoals eerder aangegeven hoort Aruba met deze cijfers proportioneel tot de laagst-bestedende landen van de regio als het gaat om goederen en diensten. Verder dient volledigheidshalve aangegeven te worden dat het historisch kostenpeil van de goederen en diensten voor een groot deel bepaald werd door het feit dat op deze kostensoort traditioneel altijd flink bezuinigd werd. Bij het opstellen van het FEM heeft men het historisch peil gevolgd zonder dat deze aan een onderzoek of doorlichting werd onderworpen.

⁵ Brieven van de Minister van Financiën en Cultuur met kenmerk Min FEC/21/9496, en met kenmerk Min FIC/326-22.

In het kader van de uitvoering van het Landspakket (thema's A en B) zal dit onderwerp evenwel aan de orde komen. Voor alle duidelijkheid betekent dit niet dat het Land beoogt om stelselmatig meer te besteden aan goederen en diensten en de ernst van de financiële toestand niet inzielt. Het doel is evenwel het ontstane beeld over dit onderwerp bij te stellen en de goede context aan te geven waarbinnen de discussie over de verdere ontwikkeling van deze kostensoort moet plaatsvinden. Tenslotte zij aangegeven dat het Land voornemens is om deze post te evalueren naar daadwerkelijke uitputting. Dit zal mogelijk een aantal bijstellingen naar beneden kunnen leveren.

Verplichting voortvloeiend uit surséance Serlimar:

De begrote Afl. 3 miljoen onder deze titel is bedoeld om de afspraken na te komen rond de surséance van betaling van Serlimar over de periode 2022-2025, en om een onmiddellijk faillissement in een crisisperiode te vermijden. Het bedrijf hoort uiteraard op termijn in staat te zijn om zelfvoorzienend te draaien. Dat kan evenwel (nog) niet op korte termijn omdat Serlimar vooralsnog niet in staat is om zelfstandig en effectief de benodigde middeleninning volledig uit te voeren. Het onverkort opvolgen van dit, weliswaar goedbedoeld, advies van uw College zal tot het faillissement van het bedrijf leiden. De vergaande gevolgen van het uitvoeren van dit advies voor de volksgezondheid, de ernstige afvalproblematiek op Aruba, het toerisme en onze economie zijn door het kabinet dus afgewogen en worden niet maatschappelijk aanvaardbaar geacht.

Het advies is verder gestoeld op de veronderstelling dat de aanbevelingen van het CAft uit 2019 niet worden uitgevoerd. Sinds uw College hieromtrent heeft geadviseerd, zijn de volgende beleidsacties ondernomen: het omleiden van afvoer van afval naar andere bestemmingen dan Parkietenbos in samenwerking met de private sector (project trash-2-cash), met een herbestemming voor Parkietenbos als zonnepark en een gedeelte voor afvalsortering. De door CAft aangevoerde motivering om de Afl. 3 miljoen uit de begroting te halen is verder intussen door de feiten achterhaald. De ruimte voor de Afl. 3 miljoen is namelijk volledig conform de regels van budgetdiscipline gevonden en dit onderwerp levert dus geen gevolgen meer voor het financieel kader van het Land. Het inkorten met dit bedrag helpt dus het kader niet omdat deze beleidskeuze, zoals aangegeven, reeds afgedekt is door een budgetcompensatie. Wellicht ten overvloede, dient vermeld te worden dat Serlimar op dit moment onderhevig is aan een doorlichting als onderdeel van het landspakket wat juist moet leiden tot betere efficiëntie en effectiviteit met als doel om Serlimar weerbaarder te maken.

Personeelslasten bijstellen, en afbouw 12.6% inkorting op arbeidsvoorwaarden:

Personeelslasten bijstellen: volgens uw College voldoet het Land niet aan de personeelslastennorm van het protocol van 2018. Uw College heeft een eigen invulling gegeven aan de personeelslastennorm van het protocol waarmee het Land, als deelnemende partij hieraan, het niet eens is. De afgesproken personeelslastennorm houdt in dat Aruba een

nominale daling vertoont in de personeelslasten ten opzichte van het ijkbedrag van Afl. 479 miljoen. De invulling van de omvang van de nominale daling blijft aan het Land over. Desondanks beveelt CAft aan om de personeelslasten op het realisatieniveau van vorig jaar te brengen, terwijl dat realisatieniveau niet gecorrigeerd wordt met begrote roll-over vacatures⁶ die door tekort aan beschikbare competente mankracht niet ingevuld hadden kunnen worden. Vóór de uitbraak van de COVID-pandemie voldeed de stand van de personeelslasten aan de norm (2019: 475 miljoen). Daarna is de omvang van deze lasten grotendeels door de tijdelijke inkorting van 12.6% beïnvloed. Het is niet de bedoeling van de partijen geweest om resultaten welke beduidend lager zijn door de tijdelijke ingestelde korting structureel te maken door deze korting in deze termijn te betrekken bij de toets op de personeelslastennorm.

Afbouw tijdelijke solidariteitsinkorting: volgens het CAft mag het Land ook niet beginnen met het afbouwen van de in 2020 tijdelijk geïntroduceerde solidariteitskorting, zonder dat vooraf toestemming is verleend van de RMR. Ondertussen is door de RMR besloten dat de Landen kunnen beginnen met afbouwen van de kortingen door (onder andere) hun dekkingsalternatief voor te leggen aan het C(A)ft. Het CAft heeft op 14 juni 2022 een brief van het Land hierover ontvangen met kenmerknummer MAZ/031. Van de Staatssecretaris heeft het CAft eveneens omtrent dit onderwerp een brief mogen ontvangen. Dekking hier gebeurt via het aftoppen van overwerkvergoedingen en het verlagen van de “roll-over” aan vacatures. Duidelijk dient te worden gesteld dat het nooit de bedoeling is geweest dat de inkorting structureel van aard is, zoals nu uit de reactie van de CAft lijkt. Volledigheidshalve zij hier voor alle duidelijkheid aangegeven dat met de implementatie van de voorgestelde dekking bij suppletoire begroting 2022 de tot nu toe opgenomen stelpost in dit kader, conform advies van uw College, komt te vervallen. Ondertussen is Land bezig met het opstellen van een nieuw beleidsplan ter verlaging van de personeelslasten, welke nodig zal zijn om in 2027 de 10% bbp-norm van de te behalen.

Loonbelasting herstellen:

Volgens het CAft wordt dit bedrag toegeschreven aan het in 2020 als noodmaatregel uitgevoerde verlaging in tarieven van de loonbelasting. Volgens uw College dient het Land meer bezuinigingen te verrichten en of met verhoogde belastingdruk te komen om het niveau van de loonbelasting (pre COVID) te herstellen. In een eerder schrijven⁷ heeft het Land al doorgegeven dat dit onderwerp via de hervorming van het belastingstelsel in programma C van het landspakket aan de orde komt. De eerste fase hiervan gaat in op januari 2023. Verder dient hier aangegeven te worden dat het door uw College aangedragen bedrag niet volledig toegeschreven kan worden aan de aangegeven tariefsverlaging. De Loonbelasting kent namelijk, in tegenstelling tot de premies volksverzekeringen, een progressief tarief. Hiernaast dient vermeld te worden dat de grondslag voor premieheffing niet gelijk is aan die van de heffing van de loonbelasting. Dit levert het beeld op dat hoewel de premieontvangsten over het

⁶ Roll-over vacatures zijn begrote vacatures van voorgaande jaren die in het jaar ervoor niet vervuld zijn.

⁷ Brief van de Minister van Financiën en Cultuur met kenmerk Min FEC/21/9496.

1ste kwartaal van 2022 iets boven die van het 2019-niveau zijn, ditzelfde niet voor de ontvangsten van de loonbelasting geldt. Een doorslaggevende factor daarbij is dat de lonen van het ambtelijk apparaat, maar ook die van de private sector niet meer op niveau pre COVID zijn. Daarnaast worden de loonbelastingontvangsten ook beïnvloed door het gebruik van de loonbelastingverminderingregeling. Op basis van deze regeling kunnen bijvoorbeeld de hypotheekrente evenals andere renteverplichtingen in mindering op de grondslag worden gebracht. Gezien de crisis ook heeft ingegrepen in de schuldpositie van huishoudens is het aannemelijk dat het aantal herfinancieringen van zowel hypotheek als van consumptief krediet ertoe geleid heeft dat de rentelastenverminderingen op de grondslag van de loonbelasting zijn toegenomen. De combinatie dus van een lagere loonsom, toegenomen gebruik van de loonbelastingverminderingregeling samen met een progressief tariefstelsel levert dus een meer dan proportionele verlaging in de ontvangsten welke dus niet volledig aan een tariefsaanpassing toe te schrijven is. De Departamento di Impuesto (DIMP) heeft met het Secretariaat van uw College uitgebreid hierover van gedachten gewisseld op vrijdag 24 en dinsdag 28 juni j.l.

Compliance:

Het CAft wenst hierbij dat het Land een correctie voert op verlaagde middelenramingen van de begroting 2022. Deze correctie is verricht door het uitblijven van technische ondersteuning die aangevraagd is voor de DIMP. Het Land deelt hetzelfde zorgpunt als het CAft, dat de openbare financiën snel weer houdbaar dienen te worden. Om die reden is het Land ook voorstander van het hanteren van structureel en haalbaar beleidsingrijpen. Zonder de toegekende ondersteuning kan het Land de eerder begrote target (vóór correctie) aan compliance niet nakomen. Echter, kan het Land via de suppletore begroting op VB2022 een andere (lagere) target ramen, welke de DIMP met diens beperkte capaciteit wel in staat is te innen. Kortom: er zal vanuit het Land de maximale moeite gedaan worden om binnen onze beperkte middelen toch bij te dragen aan een verdere verbetering (oftewel: verkleining) van het financieringstekort voor in 2022.

Zorg:

Verder heeft uw College een aantal zaken omtrent de zorg aangekaart, welke eigenlijk geen direct verband hebben met de vastgestelde begroting van 2022. Het betreft hier het zorgfonds, en de besparingen via UO AZV. Via de landsbegroting wordt dit jaar geen landsbijdrage meer begroot ten behoeve van het aanzuiveren van tekorten bij UO AZV. UO AZV draagt zorg voor beteugelen van de zorgkosten o.a. via hun besparingsplan (ook bekend als de 5-wave plan) om zodoende geen onnodige extra lasten naar het Land toe te schuiven. Weliswaar wordt door het UO AZV geschat dat dit jaar een gering tekort van rond de 10 miljoen te verwachten valt, maar dit zal, gezien het vorig jaar behaalde resultaat, geen gevolgen hebben voor de Landsbijdrage dit jaar.

Vorig jaar werd namelijk meer Landsbijdrage uitgekeerd dan uiteindelijk werkelijk nodig was, waardoor de positie van het UO AZV van dien aard is dat het deze mogelijke tegenslag met eigen middelen kan dragen. Verder ziet het ontvangstenbeeld van het UO AZV dit jaar beduidend gunstiger uit dan het vorige jaar, waardoor het risico op een tekort dit jaar beperkt wordt geacht. Voor wat betreft het zorgfonds kan vermeld worden, dat dit een onderwerp betreft dat nog in ontwikkeling is en dat dus nog niet geconcretiseerd is. Ergo: er vinden informatiewisselingen plaats tussen uw College en de minister belast met Volksgezondheid, en tussen de laatstgenoemde minister en het Ministerie van Volksgezondheid in Nederland die de aanbeveling heeft gedaan om te onderzoeken of het instellen van een fonds soelaas kan bieden om in de toekomst voldoende financiering te kunnen garanderen bij crisissen. Dit specifieke onderwerp heeft dus concluderend geen verband met de nu ophanden zijnde begrotingstoets. Tenslotte zij hier ten aanzien van de discussie rond het uitblijven vooralsnog van de invoering van de eigen bijdrage vermeld dat onderzoek is verricht naar andere haalbare alternatieven welke in de plaats van de eigen bijdrage dan dienen te komen. Uw College is door het bureau van de minister belast met Volksgezondheid benaderd om uitleg hierover te geven en van gedachten te wisselen over onder andere voornoemde alternatieven. Daarnaast zal uw College binnenkort worden uitgenodigd om een technische sessie bij te wonen inzake zorg en alle (nieuwe) beleidsontwikkelingen daarin, zodoende wordt verdere technische kloven voorkomen.

Investerings:

Uw College beaamt dat de investering ten behoeve van de RWZI van belang is voor het Land, en dat nadere informatie noodzakelijk is om aanspraak te maken op preferente leningen via Nederland. Het Land is meer dan bereid om over dit nieuwe leenproces te praten, en ook om bekend te worden met de nodige randvoorwaarden daarvan.

Wat betreft de Reina Beatrix school, en zoals al in een eerder schrijven⁸ vermeld is, is deze al op de kapitaaldienst opgenomen als een investering bij de vaststelling van de begroting per 5 april 2021. Volledigheidshalve zij hier gemeld dat uw College de begrotingsopname van de investeringen niet ter discussie stelt en dus de ramingen niet in twijfel trekt. Het gaat dus in dit geval kennelijk eerder om de financiering van de investeringen al dan niet via open inschrijving vanuit Nederland welke strikt genomen buiten de kaders van de begrotingstoets valt.

Meerjarenbegroting:

Verder geeft het CAft aan dat de meerjarenbegroting zodanig aangepast dient te worden dat vanaf 2023 deze positieve financieringssaldi vertoont. Het in de begroting van 2022 gepresenteerd meerjarig beeld is een weergave van in hoeverre COVID het Land van het duurzame traject heeft verwijderd. Inmiddels heeft het CAft een nieuw meerjarig beeld

⁸ Brieven van de Minister van Financiën en Cultuur met kenmerk Min FEC/21/9496, en ook Min FIC-22/93.

ontvangen via de concept-ontwerpbegroting aangaande dienstjaar 2023 (OB2023), welk het Land op 9 juni 2022 aan het CAft ter toetsing heeft aangeboden. Ook verzoekt het CAft om in lijn met de verwachte economische groei, het volledig herstel van de belastingbaten in de meerjarenbegroting te verwerken. Het Land heeft dit ook op behoedzame wijze gedaan, ondanks de actuele onzekere tijden (denk aan: het aanhoudend COVID effect en de oorlogssituatie Oekraïne- Rusland).

Op 14 juni 2022 heeft de Centrale Bank van Aruba haar economische outlook voor 2022 gepubliceerd, en daarin is de groeiverwachting teruggebracht naar een nominale groei van 8.3% (in plaats van de in december 2021 vermelde 12.2% groei). In april van 2022 heeft de IMF hun prognose voor de economie van Aruba uitgebracht, en deze is een nominale groei van 6.8%. De huidige middelenraming van het Land is gebaseerd op een behoedzame nominale groei van 7.9% (op basis van projectie van de DEZHI d.d. oktober 2021). De DEZHI heeft ook op 21 juni 2022 haar nieuwe outlook uitgebracht, de verwachte nominale groei in 2022 is toegenomen van 7.9% naar 8.8%. Via de suppletoire begroting van 2022, en actualisatie van de meerjarig begroting van OB2023 zullen de middelenramingen bijgesteld worden conform deze laatste prognose. Uw College kan dus nieuwe, bijgestelde meerjarenramingen tegemoet zien binnenkort.

Daarnaast geeft uw College aan om de baten van de in 2023 in te voeren btw nader te onderbouwen, en om het resterende bedrag van de terug te vorderen loonsubsidie vanaf 2023 in de meerjarenbegroting te verwerken. De onderbouwing van de baten aangaande de in te voeren btw, treft uw College terug in de concept-ontwerpbegroting 2023 aan. Het Land heeft ook aan DIMP verzocht om indien nadere informatie door uw College nodig is over de contouren van de BTW deze met uw College te delen. Voor wat betreft het terugvorderen van de teveel uitbetaalde loonsubsidie worden de bedragen in de begroting opgenomen, zoals deze door de SVb aan het Land doorgegeven worden. Tot nu toe zijn bedragen voor de ramingen van 2022 en 2023 doorgegeven. Via de suppletoire begroting 2022, zal op basis van ontvangen informatie van de SVb het geraamde bedrag aan terug te vorderen loonsubsidies zelfs met 13 miljoen verhoogd worden (conform monitoringsinformatie van de SVb). Het Land beschouwt, het voornoemde aanschouwend, dientengevolge dat het voldaan heeft aan de verzoeken in dit kader van uw College.

Het door de Staten geautoriseerde tekort voor in 2022 is 227 miljoen en geen 236 miljoen:

Opmerkelijk bij het laatste schrijven van uw College is dat direct tot het oordeel is gekomen dat het Land voor 2022 niet aan de normen van artikel 14 LAft en/of het protocol voldoet, doordat de aanbevelingen van het CAft niet volledig zouden zijn opgevolgd. Voor het dienstjaar 2022 geldt evenwel art. 23 LAft, waardoor tijdelijk de voorgeschreven normen worden opgeschort. Het Land mag dus voor 2022 tijdelijk een tekort hebben als gevolg van de negatieve financiële effecten van de coronacrisis. Conform de besluitvorming van de RMR wordt de toegestane

omvang van dit tekort achteraf vastgesteld. Ook is het Land opgevallen dat uw College aangeeft dat het financieringstekort in 2022: 236 miljoen⁹ bedraagt (=dit is een onbekend en foutief bedrag), terwijl in de vastgestelde begroting door de Staten van Aruba een autorisatie is afgegeven voor een financieringstekort van 227 miljoen.

Tot slot: gemeenschappelijk doel is en blijft verduurzaming Landsfinanciën

De effecten van COVID op 's Landsfinanciën evenals de hiervoor al zorgelijke staat daarvan zijn zaken die niet in één oogopslag ontgaan kunnen worden. Dit zal tijd nemen, en de commitment van alle betrokken actoren. Vooral nu dat de aanloop richting het structureel behalen van de +1% -norm gewijzigd is, dankzij COVID. Daarbij komt ook een andere uitdaging bij, c.q. het balanceren van het bekostigen van de nodige hervormingen voortvloeiend uit het landspakket, en het behalen van de normen.

Mocht tenslotte aan verdere toelichting behoefte bestaan over de inhoud van deze brief, dan wordt u verzocht dit door tussenkomst van de Directie Financiën te bewerkstelligen.

Hoogachtend,

De Minister van Financiën en Cultuur
mr. Xiomara J. Maduro

c.c. De Staten van Aruba
De Minister-President
Directie Financiën

⁹ Advies van het CAft inzake het bericht op grond van art. 11 lid 5 LAft met kenmerk Cft 202200067, pagina 8